

Nr 857

Av herr Engkvist m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 94, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1960 (nr 253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker, m. m.

(Lika lydande med motion nr 731 i Första kammaren)

Från nykterhetspolitisk synpunkt ter sig förslaget om införandet av ett s. k. mellanöl vanskligt. Då en proposition liknande den som nu framlagts behandlades av riksdagen 1957 framfördes motionsvägen och i debatten betänkligheter mot en friare försäljningsform för ölhandeln vad avser saluförande av mellanöl i livsmedelsbutikerna. Detta skedde bl. a. med hänvisning till det då rådande nykterhetsläget. Det bör vidare erinras om att den s. k. bryggeriutredningen i sitt betänkande framförde synpunkten att det var behövt med en ökad offentlig kontroll över ölhanteringen och att denna fråga kommit i ett helt annat läge genom ölkapitalets koncentration och risken för provocerande konkurrens mellan danska och svenska producenter. Den reformering av ölhandeln som skedde i anslutning till bryggeriutredningens betänkande grundades på förutsättningen att ingen ändring skulle ske vad beträffar försäljningsformerna i detaljhandelsledet och ölets alkoholhalt.

Det nu rådande nykterhetsläget inger samma farhågor som 1957, detta inte minst med hänsyn till den breddning av alkoholvanorna som under hand gjort sig gällande bland ungdomen och kvinnorna. Dessa farhågor synes en betydande del av riksdagens ledamöter och den allmänna opinionen dela. Detta har bland annat tagit sig uttryck i ett flertal motioner till årets riksdag med krav på utredning om utformningen av den framtida nykterhetspolitiken. Att i den situationen bredda sortimentet av alkoholdrycker till fri försäljning utan att frågan prövats i ett större sammanhang är enligt vår mening betänkligt. Våra kunskaper om ölets betydelse som tillväxningsdryck framför allt bland ungdomen är mycket begränsade liksom vad beträffar betydelsen av ölet som påspädningsdryck som fullständigar ett med andra drycker påbörjat rus. I detta sammanhang bör också erinras om

den allt vanligare kombinationen av öl och tabletter. De undersökningar som gjordes av professor Goldberg för bryggeriutredningens räkning ger på vissa punkter viktiga besked, bland annat beträffande den varierande graden av påverkan vid förtäring av olika alkoholdrycker. Det finns emellertid, vilket antytts ovan, områden som vi inte vet särskilt mycket om. I bryggeriutredningens betänkande säger professor Goldberg (s. 122—123): »Storleken av det kritiska gränsvärdet eller den blodalkoholhalt som måste överskridas när kroniska skadeverkningarna framkommer är inte känd.» Enligt tidningsuppgifter har professor Goldberg nu börjat planera för försök med mellanöl.

Erfarenhetsmässigt vet vi att det 3,2-procentiga ölet orsakade betydande besvär ur ordningssynpunkt och att det var tillräckligt alkoholstarkt för att orsaka ölalkoholism och ett utbrett ölmisshbruk, detta trots att ölet försålades under restriktiva former, medan mellanölet enligt föreliggande förslag kommer att säljas i nära nog samtliga livsmedelsbutiker.

Enligt vår mening utgör införandet av ett mellanöl ett avsteg från principen om en överföring av alkoholkonsumtion från starkare till svagare drycker. Utsikterna att mellanölet skulle kunna konkurrera med starkspriten, vinet och starkölet måste bedömas som mycket små. På goda grunder kan emellertid antas att den vanliga pilsnern, klass II, i det långa loppet kommer att konkurreras ut. Den uppfattningen synes nu en betydande del av opinionen dela.

Argumentet att alkoholhalten skulle vara avgörande för smaken på ölet kan tillmätas allt mindre betydelse. Redan 1954 framställdes under trycket av ett starkt behov av en riskfri maltdryck med bra smak och acceptabel lagringsduglighet det s. k. lättölet. Enligt föreliggande uppgifter från Västtyskland säljer man där från 1 april i år ett alkoholsvagt öl med en alkoholstyrka om endast 2,5 viktprocent mot vanligt 3,5. Efter fyra års laboratorieförsök uppfyller detta öl alla kvalitetskrav och skiljer sig i smakhänseende inte från det vanliga ölet. Ett motiv för de västtyska bryggerierna att börja tillverka ett alkoholsvagare öl har varit den allt större vikt man också i Västtyskland börjat tillmäta alkoholens roll vid uppkomsten av trafikolyckor. Denna syn på alkoholen är lätt att överföra till hela vårt starkt mekaniserade samhälle, där de små alkoholdoserna spelar en stor roll vid uppkomsten av olycksfall och olyckor i olika sammanhang.

Slutligen bör nämnas att mellanölet öppnar den svenska marknaden för en mycket hård konkurrens från utländska bryggerier, vilket med största sannolikhet kommer att avspegla sig i en än intensivare reklamverksamhet och där dessa utländska intressen säkerligen inte kommer att ålägga sig några hämningar i sin reklam. Detta i sin tur kommer att leda till en ökning av hela reklamvolymen för alkoholdrycker, då vin- och spritfirmorna kommer att bli tvungna att svara på den ökade ölreklamen.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,
att riksdagen måtte avslå propositionen nr 94/1965 om
införandet av ett s. k. mellanöl.

Stockholm den 21 april 1965

Gunnar Engkvist

Daniel Wiklund

Rune Gustavsson

i Alvesta

Einar Rimmerfors

John Eriksson

Viola Sandell

i Bäckmora

Filip W. Fridolfsson

Tore Nilsson